

УДК 330.675

*Новіков Д. В., аспірант кафедри смарт-економіки
Київський національний університет технологій та дизайну*

ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ В НОВИХ РЕАЛІЯХ

У даній науковій роботі будуть наведені рекомендації щодо створення та відновлення виробництва Україною товарів які мають глобальне значенні і користується попитом на світовому ринку. Усім відомо, що Україна є аграрним і харчовим магнатом світового ділового середовища. Зернові та технічні культури експортуються у великих обсягах в країни Західної Європи, Азії, Африки та Китаю. Частка даного сектору у ВВП становить 11% у 2021 році, в загальному експорті 45–50% [1].

Сировинна спеціалізація України блокує потенціал товарного експорту, адже при таких обсягах реалізованої пшениці, соняшника, кукурудзи, ріпаку та інших культур, наявність готових продуктів відсутня в списку на продаж іншим державам. З початком війни українська економіка втратила близько 40% від свого обсягу. Загальна тенденція – падіння платоспроможності громадян, зменшення чисельності населення, зростання цін, «галопуюча» інфляція, девальвація національної валюти, зростання рівня безробіття, втрата регіонів з високим промисловим потенціалом, відтік інтелектуального капіталу, енергетична дестабілізація. Війна триває і її наслідки щохвилини стають вразливішими для української економіки, суспільства та держави в цілому. Але разом з тим відбувається економічна, політична та військова підтримка з боку світових партнерів. Саме тому інтеграційні процеси є ключовими у створенні конкурентоспроможного українського товаровиробника на світовому ринку. За 9 місяців 2022 року, Україна експортувала товарів на суму 33 млрд дол. США, що на 31,5 менше, ніж за 2021 рік [1]. Основними товарами, які продавались у 2022 році були: зернові культури, чорні метали (які втратили лідируючі позиції), хімічна продукція, машинобудування, меблі, одяг та взуття рис. 1. Така структура характерна і 2021 року, проте відбулися кількісні зміни в бік зменшення по обсягам реалізації внаслідок війни.

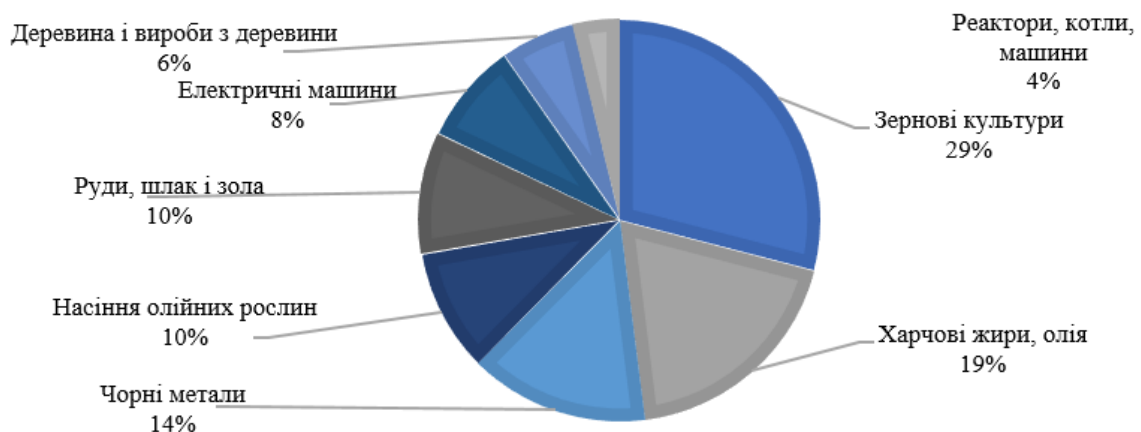

Рис. 1. Структура експорту України в 2022 році, млн дол. [2]

Для українських товаровиробників наступили нелегкі часи, однак завдяки якісній та ефективній зовнішньоекономічній діяльності було деблоковано морські порти і надано доступ для вивезення аграрної продукції до країн Європи та Африки. Серед

заходів, які покликані забезпечити здатність українських товаровиробників отримати дивіденди на світовому ринку слід виділити:

- Інтеграційні процеси – визнання статусу кандидата на вступ до ЄС;
- Гуманітарна підтримка у вигляді грошових траншів для відновлення промислових і цивільних об'єктів;
- Відкриття виробництва в країнах ЄС (пошук нових виробничих потужностей, наприклад елеваторів, складів, цехів);
- Освітні програми та курси для підприємств, які сприяють освоєнню нових знань та розробки старт-апів;
- Консалтингові та аналітичні послуги для українських товаровиробників, що дозволяють отримати корисну інформацію для розробки стратегії ведення бізнесу;
- Гранти, донорська допомога від партнерів.

Синергія вище перерахованих заходів формує фундамент для українського бізнесу на прибутковий експорт. Збільшується ймовірність залучення іноземних інвестицій і зайняття ніші, які були представлені Білоруссю та рф. Негативним у цій історії є відтік інтелектуального капіталу, який втратить зв'язок з Україною через тривалість війни, їх повернення буде зробити складно, потрібно створити власну «силіконову долину» у галузі ІТ, просувати українські ПЗ, перейти на виробництво комп'ютерних плат перейняти досвід країн післявоєнної Німеччини, Японії, залучитися підтримкою НІК.

При оптимальному завершенні війни: перемозі України та поверненні територій, виникне достатня кількість проблем, проте їх подолання полягатиме не лише в фінансовій підтримці з боку партнерів («план Маршалла»), але й готовності української нації:

- дотримуватися принципу економічної доброчесності (відсутності корупції та підтримці вітчизняного виробника);
- відновлювати промисловий потенціал (створення інноваційних технопарків);
- реконструювати освітню сферу (при кожному ЗВО має бути науково-дослідницький центр, який забезпечує комерційне і державне замовлення відповідними розробками та інноваціями);
- відмовитися від бюрократичної складової політикуму та надскладної податкової системи;
- впроваджувати інновації в найбільш нерозвинуті галузі економіки (не потрібно створювати власний автомобіль, можна продовжити виробляти найбільші вантажні літаки в світі, але з сучасним обладнанням);
- використовувати винаходи та вдосконалення, які розроблені у ВПК для сфер, які також ефективно використовують ці здобутки (телекомунікації, дрони);
- бути консолідованою і згуртованою силою, яка створить приклад «українського дива» в світовій історії.

Отже, головним орієнтиром у підвищенні конкурентоспроможності українських товаровиробників на світовому ринку буде виробництво товарів і послуг, які мають унікальність порівняно з місцевими товарами-замінниками, дозволяють отримати рішення, яке має неабиякий ефект. Головними галузями слід робити ІТ-агро, високоточне машинобудування, звернути увагу на еко-паливо та застосування альтернативних джерел енергії для експорту.

Література

1. Веб-сайт Світового банку. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&country=UKR>.
2. Як війна вплинула на обсяги експорту і змінила лідерів серед країн-імпортерів української продукції? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/10/24/692959/>